

2.9. Сутність облікової політики за МСФЗ

Фінансова звітність вимагає від управлінського персоналу здійснення професійного судження та пов'язана зі застосуванням як кількісної, так і якісної інформації про господарські події та операції.

Процес перетворення інформації про господарські щоденні операції у показники фінансової звітності наведений на рисунку 2.6.

Відповідно до МСБО 8 (переглянутого у грудні 2003 року), **облікова політика** – це конкретні принципи, домовленості, правила та процедури, прийняті управлінським персоналом підприємства при складанні та поданні фінансових звітів.

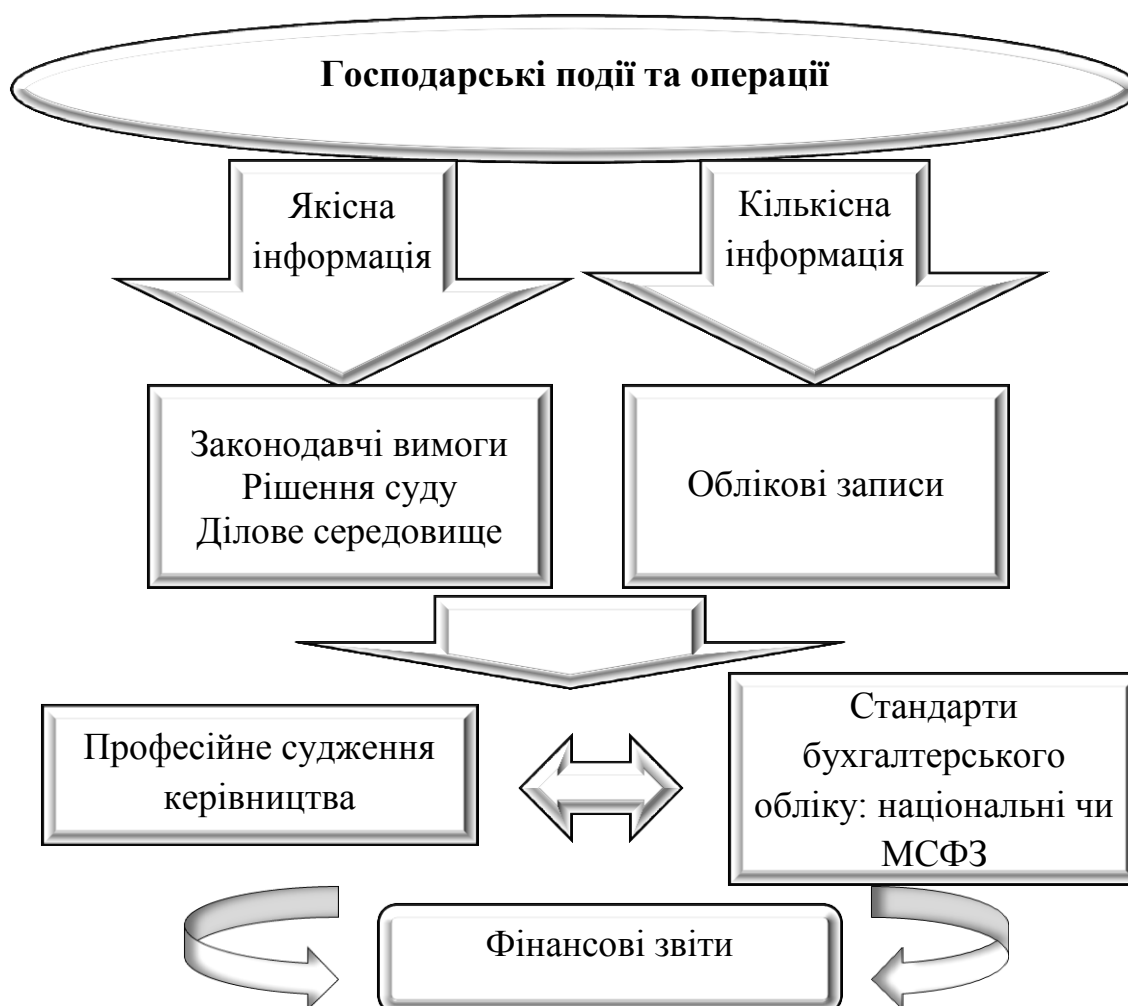

Рис. 2.6. Процес перетворення інформації про господарські щоденні операції у показники фінансової звітності

Управлінському персоналу слід обирати та застосовувати облікову політику підприємства так, щоб фінансові звіти відповідали всім вимогам кожного застосовуваного МСФЗ та кожного тлумачення КТМФЗ.

2.10. Перегляд облікової політики підприємством

Слід регулярно переглядати облікову політику з точки зору змін у нормативному та економічному середовищі, а також ділової діяльності та процесів на підприємстві, аби забезпечити їхню відповідність поточним обставинам.

Облікову політику слід змінювати лише у разі:

- 1) якщо це вимагається стандартом або тлумаченням;
- 2) якщо зміни приведуть до адекватного відображення подій чи операцій у фінансових звітах підприємства.

Зміна облікової політики відображається ретроспективно. Будь-яке коригування внаслідок такої зміни слід відображати як коригування залишку кожного відповідного компонента власного капіталу на початок періоду. Порівняльну інформацію слід перераховувати, коли це можливо.

Якщо зміна облікової політики має суттєвий вплив на поточний період чи будь-який попередній період, або може мати суттєвий вплив на подальші періоди, підприємству слід розкривати інформацію про таке:

- 1) причини зміни;
- 2) суму коригування у поточному періоді та кожному періоді, відображеному в звітності;
- 3) суму коригування, пов'язану з періодами, що передують періодам, включеним до порівняльної інформації; та
- 4) той факт, що порівняльну інформацію було перераховано або про неможливість це зробити.

2.11. Облікові оцінки

Внаслідок невизначеності, притаманної підприємницькій діяльності, багато статей фінансової звітності не можуть бути точно визначені, а можуть бути тільки попередньо оцінені. Процес попередньої облікової оцінки включає судження, що

базується на останній наявній інформації. Наприклад, може знадобитися оцінка:

- безнадійних боргів;
- старіння запасів;
- справедливої вартості фінансових активів і зобов'язань;
- строків корисної служби чи очікуваної моделі споживання економічних вигід від активів, що амортизуються;
- гарантійних зобов'язань.

Використання обґрунтованих попередніх оцінок є суттєвою частиною складання фінансових звітів і не знижує їхньої достовірності.

Процеси міркування на підприємствах, пов'язані з обліковими оцінками:

Крок 1 – визначення суттєвих факторів, які, за очікуванням, можуть значно впливати на попередню оцінку.

Крок 2 – побудова припущень про доречні фактори. Припущення становлять собою судження управлінського персоналу щодо найімовірніших обставин та подій, що стосуються суттєвих факторів.

Крок 3 – застосування припущень та будь-яких доречних даних для визначення суми оцінки.

Під час застосування припущень та доречних даних для визначення суми попередньої оцінки, підприємство може в деяких випадках застосувати модель. Наприклад, підприємство може визначити забезпечення сумнівних рахунків, застосовуючи певні норми у відсотках до залишків на рахунках дебіторської заборгованості, класифікований за строками погашення. В інших випадках підприємство може визначити облікові оцінки шляхом оцінки окремих статей, що складають залишок. Наприклад, підприємство може визначити забезпечення сумнівних рахунків, здійснивши оцінки окремих залишків на кожному рахунку клієнтів.

Складність процесу попередньої оцінки, як правило, змінюється пропорційно:

- наявності та достовірності доречних даних, на яких базується попередня оцінка;
- кількості припущень, які слід зробити;

– ступеня невпевненості, пов’язаної з припущеннями.

Інколи важко розрізняти зміну облікової політики та зміну облікових оцінок. У таких випадках зміна розглядається як зміна облікових оцінок із відповідним розкриттям інформації.

Приклади змін облікових оцінок:

– ставка відрахувань до резерву безнадійних боргів змінюється з 10 % до 15 % залишків торговельної дебіторської заборгованості;

– строки корисної експлуатації будівель змінили з 45 до 50 років;

– метод амортизації шляхом зменшення залишку змінили на прямолінійний.

2.12. Помилки, припущені у попередньому періоді

Помилки можуть виникати в результаті помилок у математичних підрахунках, у застосуванні облікової політики, неправильної інтерпретації фактів, недогляду або шахрайства.

Вимоги до розкриття інформації щодо помилок, припущених у попередні періоди, такі:

а) суму виправлення помилки, яка пов’язана з попередніми періодами, слід відображати у звітності шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок періоду. У разі доцільності порівняльна інформація має перераховуватися;

б) у примітках до фінансових звітів повинні надаватися:

1) характер помилки, припущеної у попередній період;

2) суму виправлення за поточний і за кожний з попередніх відображених у звіті періодів;

3) суму виправлень на початок самого раннього з відображених періодів;

4) недоцільність застосування ретроспективного перерахунку та її причини.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. *Надайте характеристику балансу за МСФЗ.*
2. *Наведіть факти, які впливають на інформацію про фінансовий стан підприємства.*
3. *Назвіть основні елементи балансу.*
4. *Охарактеризуйте рівняння балансу.*
5. *Які статті включає форма балансу відповідно до вимог МСБО 1.*
6. *Наведіть форму вертикального й горизонтального балансу.*
7. *Надайте характеристику звіту про прибутки та збитки за МСФЗ.*
8. *Які рядки повинен включати звіт про сукупні доходи.*
9. *Назвіть основні елементи звіту про прибутки та збитки за МСФЗ.*
10. *Обґрунтуйте аналіз витрат з використанням класифікації за їх характером або за функцією.*
11. *Надайте характеристику звіту про зміни у власному капіталі за МСФЗ.*
12. *Які рядки повинен включати звіт про зміни у власному капіталі за МСФЗ.*
13. *Назвіть основні елементи звіту про зміни у власному капіталі за МСФЗ.*

14. *Надайте характеристику звіту про рух грошових коштів за МСФЗ.*
15. *Наведіть приклади руху грошових коштів від операційної діяльності.*
16. *Наведіть приклади руху грошових коштів від інвестиційної діяльності.*
17. *Наведіть приклади руху грошових коштів від фінансової діяльності.*
18. *Назвіть основні елементи звіту про рух грошових коштів за МСФЗ.*
19. *Обґрунтуйте подання звіту про рух грошових коштів непрямим методом.*
20. *Що таке облікова політика?*
21. *Наведіть приклади облікової політики.*
22. *Яким чином слід застосовувати та обирати облікову політику підприємства?*
23. *Коли слід змінювати облікову політику?*
24. *Які існують процеси міркування на підприємствах?*
25. *В яких випадках підприємство може застосовувати модель?*
26. *У результаті чого можуть виникати помилки?*
27. *Які існують вимоги до розкриття інформації щодо помилок, припущених у попередні періоди?*